

Válka a bývalá mexická císařovna Charlotta.

PRO POKROK UPRAVIL OTAKAR CHARVAT

Uprostřed spustošené Belgie, mezi spálenými vesnicemi a městy, jako oáza krásy a míru nalézá se úhledný zámek, v kterém žije bývalá mexická císařovna, manželka nešťastného Maxmiliána, šlešenská Charlotta. Svět málo staral se o tuto starou dámu, žijící řadu let v ústraní v Belgii, jejíž mysl je zatměna po posledních padesát let a teprve události v Belgii opět upozornily na tuto nebohou ženu.

Poslední zprávy udaly, že mívá chvilami jasné okamžiky a že je naděje, že nabude zdravého rozumu. Charlotta neví ničeho o tom, co událo se za posledních padesát let a neví ani o tom, jaký strašlivý zápas zuřil a zuří dosud v blízkosti jejího zámku, na kterém žije od roku 1867. Nabude-li zdravého rozumu, doví se, že její přítelkyně, bývalá francouzská císařovna Evženie, dosud žije, že císařovna rakouská, Alžběta, byla zavražděna, že Francie je republikou a Německo císařstvem, že stála její přítelkyně zemřela a svět se mnoho změnil, že jsou tu telefony, fonografy, aeroplany, válka v celé Evropě a žal a smutek na všech stranách jejího zámku. Bude se cítiti šťastnější?

Dozví se též, že má dvacet milionů majetku a že je její povinností nésti opatření, jak s ním naloží po její smrti. Charlotta je belgickou princeznou, ale není jí dovoleno, aby navštívila členy belgické královské rodiny. Cizinci nalezají se nyní kolem ní.

Když kapitán von Schmitz v čele německého oddílu jízdy razil si cestu skrze spálené Belgie, dorazil také do vesnice Bouhout, kde jeho pozornost upoutal pěkný zámek v příjemném obklopení. Kolem vše bylo spustošeno, ale zámek byl neporušen. A nad ním, vedle vlajky rakouské, vlála jiná vlajka, jakou německý jízdecký kapitán nikdy ve svém životě neviděl. Na pěkné bráně k zámku nalezaly se dvě pozlačené koruny. Kapitán von Schmitz se zastavil, rozhlédl kolem a po té nřídil, aby u brán zámku bylo zazvoněno.

Sloužící v červené hedvábné livroci objevili se ve bráně. Rozhlédli se udiveně po rušitelích klidku a připravili se zodpověděti jakékoliv otázky.

"Kdo se opovžuje vztýcovati neznámou vlajku nad tímto zámekem?" ptal se mladý německý důstojník podrážděně.

"Je to obydlí její Veličenstva císařovny mexické," odpověděl zdvořile sloužící.

"Ah tak," zasyčel německý důstojník s ironií. "Nuže, učiním jí návštěvu."

"Je to nemožné," prohlásil sloužící.

"Císařovna je mrzákem po posledních padesát let. Nepřijímá žádných návštěv, vyjímaje dvorních dam a ceremoniáře."

"Přivodíte ceremoniáře!" rozkázal důstojník. Dostavil se ceremoniář, starší, úslušný a v recí opatrný člověk, který opakoval to, též co sloužící v červené livroci, že císařovna po padesát let je mrzákem duševním, že žije nerušen v tomto zámku a že nepřijímá žádných návštěv. Když pak uznal, že historické vědomosti mladého německého důstojníka trpí povážlivými trhlinami a že neví ničeho o tragedii bratra spojence císaře Viléma, rakouského císaře, Františka Josefa, vyprávěl celou historii od počátku.

Pověděl německému kapitánu, jak osud zahrál si s arcivévodou Maxmilianem, který oženil se s Charlottou, dekou krále Leopolda belgického. Pověděl mu, jak mladý párek šťastně žil po nějakou dobu na krásném zámku Miramare nedaleko Terstu. Toto štěstí bylo přerušeno, když francouzský císař Napoleon Třetí přemluvil za občanské války americké rakouského císaře Františka Josefa, aby pokusil se o založení velkého císařství v Mexiku. Vyprávěl, jak Maxmilian a Charlotta následovali francouzskou armádu do Mexika, jak byli slavně korunováni a jak v dálné zemi zřídili svůj dvůr. Vyprávěl, že Maxmilian, který byl silněm a nepraktickým mužem, nedovedl si získati důvěru mexického lidu a že důsledkem to-

ho bylo povstání v zemi. Po skončení občanské války v Americe, Spojené Státy varovaly Francii a Rakousko před porušením Monroevy doktriny. Napoleon Třetí odvolal svoji armádu z Mexika a rakouský císař František Josef nechal svého bratra starati se sama o sebe. Pověděl mu, jak císařovna Charlotta odebrala se do Evropy a marně obžila děla evropské dvory, aby získala pomoc pro svého manžela. Maxmilian byl zajat domorodci a zastřelen. Charlotta, 26 roků stará a krásná, nemohou se doprositi pomoci pro svého manžela, sešlela. Nezískala zprávy o popravě svého manžela. Žila na zámku tomto jenom svým vzpomínkám, na jímž za to, že dosud je císařovnou mexickou.

"Podivuhodně, podivuhodně," prohlásil německý důstojník. Ceremoniář vedl jej po té do zahrady, kde skrze kroviny dovolil mu pohlednouti v místa, kde stála císařovna, stará vysoká dáma, oděná v černý šat, obklopena několika dámmi, oblečenými v obléky stejné barvy. Její tvář byla bílou, bez jakéhokoliv výrazu, jakoby byla vytesána z mramoru.

Kapitán von Schmitz pověděl o této své příhodě svým představeným. Tito se upamatovali, že v Belgii žije manželka bratra spojence císaře Viléma, Františka Josefa Prvního, a v důsledku toho na bránu zámku připravena byla tabulka s následujícím nápisem:

"Tento zámek je majetkem belgické koruny. Její Veličenstvo, císařovna mexická, manželka Maxmiliána, švakrová císaře Františka Josefa, našeho osvěceného spojence, v něm žije. Rozkazují německým vojákům, aby neovlídli u tohoto zámku a nechalí místo toto na pokoji."

Druhým důsledkem toho byly články v různých časopisech. O ubohou šleňou císařovnu obnoven byl znovu zájem. Vyskytly se pověsti, že nabývá duševního zdraví. Prohlašovalo se, že bude schopna učiniti poslední vůli, jak má býti naloženo s její majetkem, odhadovaným na dvacet milionů dolarů.

Jeden z těchto časopiseckých článků, sdělující, že je naděje na duševní pozdravení císařovny, založen byl na prohlášení holandského lékaře, Ceyse, který projevil náhled, že císařovna byla dne 1. února roku 1914 ve třetí čtvrtině duševně zdravou. V srpnu předešlého roku bylo prohlášeno, že císařovna je z polovice zdravou. Před tím její stav byl takový, že často zapomínala svoje jméno, ale později se dobře pamatovala na mnohé události. V roce 1879 měla tři jasné dny a tehdy se předpovídalo, že pozdraví se úplně. Ale po té její stav se zase zhoršil a po tři následující roky nezměnila se nikdy o Mexiku.

V roce 1913 počala mnoho mluviti o Mexiku a vyvolávala vzpomínky na první doby pobytu v této zemi. Někdy má za to, že dosud nalézá se v Mexiku a vydává rozkazy svému dvoru. Jindy opětně mluví o své cestě do Evropy z Mexika. Jednou dne dokonce mluvila o Seobodovi, Lopezovi, Miramarovi, Juarezovi a jiných Mexičanech a o Bazaineovi, veliteli francouzského vojska v Mexiku. Hraje na piano a housle každého dne, někdy po několik hodin.

V časopiseckých článcích mluvilo se o tom, že císařovna brzy bude schopna učiniti poslední vůli a kalkulovalo se, jak s majetkem svým naloží. Kniže de Ligne je její poručníkem, ale císařovna v přítomné době nemůže se s ním setkati. Zemře-li, aniž by nabyla zdravého rozumu, její majetek bude rozdělen mezi dítky zesnulého belgického krále Leopolda a dítky jeho bratra, hraběte Flanderského, počítaje v to přítomného belgického krále Alberta. Jak rozdělí svůj majetek císařovna, nabu- do-li zdravého rozumu? Bude pamatovati na bratra svého manžela, císaře rakouského, Františka Josefa? Sotva! Císařovna neměla pro něho zvláštní lásky, když odepřel pomoc svému bratru Maxmilianovi.

PO TORPÉDOVÁNÍ LODI SUSSEX.

Photos copyright Mrs. Florence Harper from American Press Association.

Obrazky tyto zhotoveny byly jistou ženou, jež nalézala se na palubě torpédované parolodi Sussex. Německý velitel ponorky byl potrestán za torpédování této lodi.

Časopisy přimásejí dopisy, které psala dlouho před tím, než mysl její se zatměla. Před oči veřejnosti se stává krásná Charlotta, jak vypravila se s manželem svým do daleké země, aby ukrojila svoji tíždnost. V jednom z dopisů, poslaném z Chapultepecu dne 26. června roku 1864 babičce, královně belgické, Marii Amelii, líbaje si Charlotta pobyt v Mexiku a prohlašuje, že Mexičani touží po dobré vládě a mají důvěru v Maxe. Prohlašuje, že Max setká se s úspěchem v krásné mexické zemi, která připomíná ji Itálii.

V dalších dopisech píše o tom jak mexičti republikáni byli poraženi a přinuceni k útěku do severní Mexika a že země byla uklidněna. Později v r. 1865 představovala si, že celá republikánská strana vzdala se odboje. Jak se klamala! Snad později viděla, že mexický lid nikdy nenabyl důvěry v Maxmiliána a uznávala, že plameny odboje vysléhávají v blízkosti císařského zámku. Pro to spěchala do Evropy, by dožádala se pomoci pro svého manžela. Marně prosila. Zůstali všude blíž si k její prosbám a císař Maxmilian ponechán byl svému osudu.

Nebylo klidu od těch dob v Mexiku. Několik let jen strávila republika tato v pokoji, ale po té revoluce znovu se rozplaměna. Do dnešního dne není klidu v zemi, v níž císařovnou byla Charlotta, trávil smutný zbytek svého života na malém zámku uprostřed spálených belgických vesní a měst.

POSLEDNÍ DNOVÉ SRBSKA.

Šlešna Bessie Seanlonova, Američanka, která jako ošetřovatelka raněných strávil sedm měsíců v nešťastném Srbsku, vrátila se v minulých dnech do Chicaga, a nyní rozpovídá se v časopisech zji-

mavě o svých zkušenostech. Šlešna Seanlonova byla členkou americké výpravy červeného kříže a s touto příhla do Nišedoného srbského kapitulu dne 11. dubna, 1915. Ns v pravděpodobných dobách má 25 000 obyvatel, ale v té době počet tento zvýšil se na 125 000. Odtud výprava vydala se dále na sever, do Bělehradu, kde její práce bylo třeba nejvíce.

Když blížila se výprava k Bělehradu, uznamenala vsude po cestě velký počet rovu a dřevěnými křiži. Bylo členům výpravy sbleno, že jsou to hroby vojáků, kteří padli v hrálském boji za vlast, Bělehrad, v době, kdy do něho dorazili, byl bombardován Rakouci. Bombardování opakovalo se každého dne. Nemocnice, kde usadila se americká výprava, byla moderní a dala se porovnáti s podobnými institucemi v Americe. Mohla pojmuti 1 650 pacientů. V době přechodu americké lékařské výpravy nalezlo se tu 900 osob, postižených tyfem. Většina nemocných nalezla se na lůžkách, jak dopraveni byli sem z okolních míst. Leželi tu v oděvu svém, s botami, plní lidata, ucisteny a lůžky. Byl na ně hrozný pňhled.

Dr. Edward Ryan, vůdce americké lékařské výpravy, zahájil s lnued práci. Sedl lékařů a 12 ošetřovatelů bylo mu k ruce. Počet tento nedostaoval k obsazení tak velkého počtu nemocných, avšak Američané ochotně nastupovali hodiny určené k odpocinku a za pomoci slomáčích vykonali v zájmu nemocných a raněných velmi mnoho. Nebylo téměř ani jediného dne, aby neodjel se na městem rakouský aeroplán a nevrhl několik bomb. Francouzské aeroplany dopraveny byly do Bělehradu a svodily s rakouskými vzduchoplavci mnoho bitev ve vzduchu.

AMERIČTÍ VOJÁCI V MEXIKU ZÍSKALI POŠTU Z DOMOVA.

Photo by American Press Association.

Američtí vojáci, nalézající se v Mexiku, netrpělivě očekávají poštovní zásilky ze Spuných Států, které někdy získávají prostřednictvím aeroplánu. Když pošta přijde, dopisy z domova a "válečné zprávy" v časopisech těší se největší pozorností.

Konečně udělal zápas o město. Srbové bojovali statečně a Rakouci a Němci zaplatili krvavou cenu za získání města. Bojovají o každou palpu a ustupovali jenom tehdy, kdy uznávali že každý další odpor byl by marný a byl by zbytečným proléváním krve. Svodeny byly také prudké potísnění loje v Bělehradě. Srbové bojovali zoufale na svém ústupu. Pohrdali smrtí. Prosila Rakouci a Němci ale zvléžela. Do nemocnice dopravováni byli stále raněni. Mnozí zmírali díve, než mohli jim býti poskytnuta pomoc. Americká lékařská mise pracovala každého dne 20 hodin, ale ani to nedostaovalo.

Konečně rakousko-německé armády získaly plnou kontrolu nad městem. Srbská armáda ustoupila směrem jižním. Nemocnice po té nalezala se pod rakouskou kontrolou, vkyž armáda ustoupila na jih a Teutonů vydali se za ní, nebyli dopravováni židni raněni do Bělehradu. Americká výprava pe- té předala nemocnici Rakoučanům a vydala se na zpáteční cestu do Ameriky. Od 5. října, 1914, do 10. listopadu, 1916, v nemocnici pe- čováno bylo o 6 000 nemocných a nemocných.

BOURLIVÁ HISTORIE MĚSTA DUBLINA.

Revoluce v Dublině vyvolala vzpomínky na mnohé bouřlivé epizody v historii irského kapitulu na pobřeží Irského moře, vzdělaného 334 míle od Londýna a méně než sedmdesát míl od Holywood, nejblízkěji anglického přístaviště. I bezdělnými historici, jdení zpět do Třetího století, je naplněm historickými o konfliktech.

K prvním irským povstáním došlo v šestém století. Jedno z nejpozoruhodnějších vedeno bylo strem Thomase Fitzgeraldem. Když otec tohoto mladého šlech- tice byl popraven v londýnské věz- ni, vzplála v něm touha po pomstě. Shromáždil známou armádu a pochodoval s ní před Dublin. Oby- vatelstvo pustilo brámi města jeho armádu dovnitř, ale když pokoušel se z města vytáhnouti, shle- dal, že brány byly uzavřeny.

Fitzgeraldovi ale podarilo se z města s několika stopenei přeh- nouť a jako rukojmí vzal s sebou několik dětí. Výměnou za tyto děti- ky podarilo se mu získati ostatní své spojence. Revoluce tato brzy byla potlačena a její vůdce popraven v roce 1536 v Tyburnu.

Za sto let po smrti sira Thomas Fitzgeralda učiněn byl nový pokus o dobytí dublínského zámku. To bylo během povstání v roce 1641. Owen Connolly tehdy odhalil toto spiknutí a zachoval město a zámek pro krále. V době fran- couzské revoluce dlebitým cí- telm a odboji Irčani byl opětně jiný Fitzgerald. Byl to lord Edward Fitzgerald, vůdce spojených Irčanů, který získal vojenský vý- cvik v Americe, kde sloužil v re- volučním válece. Lord Edward byl jedním z nejpozoruhodnějších ir- ských revolučních vůdci v Osm- nactém století a jeho manželka, krásná Pamela, podílila se na re- voluční spole s ním. V roce 1798 lord Edward byl dopaden a vězen do vězení, kde zemřel následkem zranění, jež utrpěl v bitvě s vojá- ky, kteří jej zatýkali.

Irský vlastenec, Robert Emmet,

vedl revoluci v roce 1803. Emmet dopaden byl ve chvíli, kdy loučil se se svou milenkou. K další re- voluce došlo v roce 1848, kdy vůd- cem povstalec byl William Smith O'Brien z jižního Irsku. K nové revoluci pak došlo v roce 1867.

Dublínský zámek, který hrál tak vynikající úlohu v různých ir- ských revolucích, zbudován byl původně ve Třináctém století. Za- jímavá věc je tříkráte tolik místa jako kapitel Spuných Států ve Washingtoně.

POZORUHODNÁ ŽENA.

Jednou z nejpozoruhodnějších žen v Rusku je velkoknězna Anastasia, manželka velkoknížete Mikuláše, velitele ruských vojsk na Kavkaze, která v posledních něko- lika měsících dočtila řady poz- ruhodných vítězství nad Turky. Velkoknězna Anastasia je velkou nepřítelkyní pro-německé kliky u ruského dvora a máří její práci s velkým úspěchem. Je sestrou královy italské a dekou černo- ruského krále a jednou z mála žen, majících vliv v ruského dvora, která má upřímné slovenské srdce.

Anastasia narozena byla v roce 1867, v den, kdy její otec zápasil s Turky. V Rusku nalezla vždy k předním hltelkám slovenské myšlenky a svým vlivem působila vždy k tomu, aby Rusko stálo za malými slovenskými národnostmi na Balkáně. Nemávidela vždy Ra- kousko, stejně jako Německo. Byla ale nepřítelkyní všech slovenských snah. Když v roce 1912 slovenské národnosti na Bal- káně vypověděly boji svému od- věčkému nepříteli, Turku, osobně přiměla několik ruských důstoj- níků, aby šli bojovati do řad bul- harských a srbských.

Anastasia má velký vliv i v di- plomatických kruzích. Kdykoliv zakročí, vždy má na mysl jenom prospěch ruské země a Slovanstva. Ruská prospěchářská byrokracie má v ní největšího odporce. Li- běbná strana ruská má v ní pří- telkyni a velkoknězna několikrát v její prospěch zakročila.

GENERAL NEY.

"Nejstatečnější ze statečných," tak myslel Napoleon o maršálovi Neyovi, který byl pravou rukou v jeho kampaních. Ney byl velite- lem zadních vojí Napoleonovy armády na ústupu od Moskvy v roce 1812 a zachránil tuto část od úplného rozprášení. U Waterloo byl to Ney, který vedl starou gar- du k poslednímu útoku. Stateč- ný tento generál popraven byl pra- chem a olovem, poněvadž byl od- dan Napoleonovi více než bour- honskému králi Ludvíku Osmná- ctému.

Ney byl synem kovopracovníka. V devatenácti letech svého věku vstoupil do husarského pluku a ve čtyřech letech vyšiml se na poru- šku. Když Napoleon stal se prv- ním konsulem Francie, Ney jme- nován byl generálem. Osvědčil se tak znamenitě, že později jme- nován byl polním maršálkem.

Po pádu Napoleonově v roce 1814 Ney vstoupil do služeb francouzského krále. Když ale Napo- leon vrátil se z Elby, připojil se znovu k němu. U Waterloo bojo- val s Napoleonem. Po této bitvě měl ještě kolem 60 000 bojovníků, kterými se vzdal v Paříži na pod- mínku, že všem udělena bude am- nestie. Ale bourský král nedo- držel slova. Ney postaven byl před soud a odsouzen k smrti pra- chem a olovem. Poprava byla vykoná- na v bourských zahradách. Vojáci chtěli mu zavázati oči, ale Ney nepřipustil.

"Víte, pane," řekl k mladému důstojníku, "že voják nebojí se smrti!"

Mezi vojáky, kteří ustanoveni byli k vykonání poprav, nalézalo se několik, kteří sloužili v Neyově armádě kdysi. Byli to tvrdí vojá- ci, ale zachvěli se žalem, když vi- děli statečného generála klidně po- hlížeti smrti vstříci. Zazněl povel. Oevaly se vřítely. Generál Ney klel k zemi. Právě se, že několik vojáků omočilo své šátky v krev Neyově, aby měli na něho památ- ku.

Boudce rozhoduje.

Paničce—A jak dlouho zůstane te na jednom místě? Tramp—O tom, milá paní, roz- hoduje soudce.